

AVUKAT HAKLARI

KASIM 2015
ANKARA

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ

Türkiye Barolar Birliği Yayınları : 300

Avukat Hakları

ISBN: 978-605-9050-54-8

© Türkiye Barolar Birliği
Kasım 2015, Ankara

Tasarım
Ahtür ÇİMEN
Türkiye Barolar Birliği

Oğuzlar Mah. Barış Manço Cad.
Av. Özdemir Özok Sokağı No: 8
06520 Balgat - ANKARA

Tel: (312) 292 59 00 (pbx)
Faks: 312 286 55 65
www.barobirlik.org.tr
yayin@barobirlik.org.tr

Baskı
Şen Matbaa
Özveren Sokağı 25/B
Demirtepe-Ankara
(0312. 229 64 54 - 230 54 50)

AVUKAT HAKLARI

Yayına Hazırlayan
Av. Kaya YELEK
TBB AHM Genel Sekreteri

KASIM 2015
ANKARA

BAŞKAN'DAN

Değerli meslektaŐlarım,

Hak arama özgürlüğünün güvencesi, savunmanın temsilcisi avukatlar olarak her geçen gün çığ gibi büyüyen meslek sorunlarıyla karşı karşıyayız.

Hukukun üstünlüğüne yönelik her darbe, demokrasimizin karşılaştığı her bunalım, yurttaŐların adalete olan güvenini zedeleyen her girişim, özgürlükler önüne dikilen her engel, adil yargılama hakkına yönelik her ihlal ve hukuk dışı her uygulama doğrudan doğruya biz avukatların sorunudur. Çünkü hukukun geçerli olmadığı, demokrasinin işlemediği düzenlerde avukatlık mesleğinin bir değeri, avukatın döktüğü alın terinin bir karşılığı yoktur. Çünkü yargı sistemindeki her aksama avukatlara olumsuzluk olarak dönmektedir. Öyleyse, biz avukatlar, barolar ve Türkiye Barolar Birliği için; hukukun üstünlüğü yolunda verdiğimiz her mücadele aynı zamanda bir varlık mücadelesi, bir varlık mücadelesi olduğu kadar da ekmek ve aŐ mücadelelidir.

Avukatlık mesleğinin itibarını yükseltmek, ekonomik sorunlarımızın üstesinden gelmek için verdiğimiz mücadeleler esasen hukukun üstünlüğü mücadelesinden bağımsız değildir.

Türkiye Barolar Birliği olarak avukatların mesleklerini yerine getirirken karşılaŐtıkları sorunları tespit

etmek ve tespit edilen sorunları gidermek için var gücümüzle çalışıyoruz. Sorunlarımız ağır, mücadele koşullarımız zorlu olsa da yaklaşık 92 bin meslektaşımız ve 79 baromuzla bütün bunların üstesinden gelecek örgütlü bir güce sahibiz.

Bizler; avukatların duruşmalardan men edildiği, müvekkilinin haklarını korurken tutuklandığı, demokratik haklarını kullanırken yaka paça gözaltına alındığı; savunma hakkının kısıtlanmaya, örgütlü gücümüzün kırılmaya çalışıldığı bir süreçte; meslektaşlarımıza yönelik saldırıların tesadüf olmadığını biliyoruz. Adil yargılanmanın ön şartının avukatın eşit kurucu unsur olduğu gerçeğini içselleştirmeyen bakış açısını değiştirmekte kararlıyız.

Sayıları hızla artan hukuk fakültelerindeki eğitim sorunundan başlayarak, mesleğe kabulde sınav sisteminin getirilmesine, meslektaşlarımızın sosyal güvencelerini sağlamaya ve ekonomik sorunları doğuran nedenleri ortadan kaldırmaya dek tüm sorunlarımızla mücadeleyi sürdüreceğiz.

Öte yandan yurttaşlarımız da bilmelidir ki savunmanın yargı içindeki etkinliğini azaltmaya yönelik her girişim, savunma hakkına yönelik her kısıtlama ve avukat haklarına yönelik her ihlal doğrudan doğruya kendilerinin adil yargılanma hakkını tehdit etmektedir. Çünkü avukatın sistemden dışlandığı, hak arama özgürlüğünün sesinin kısıldığı bir düzende, yurttaşlar da en temel hak ve özgürlüklerden mahrum kaldıkları gibi adalete de ulaşamaz.

Avukatlar, barolar ve Türkiye Barolar Birliği olarak eşit yurttaşlık temelinde; insan hakları, demokrasi, hukukun üstünlüğü, avukatlık mesleğinin itibarı ortak paydalarında el ele vermenin ve tüm Türkiye'ye örnek oluşturmanın haklı gururunu taşıyoruz.

Meslektaşlarımıza görevlerini yerine getirirken karşılaştıkları hukuk dışı uygulamalarda haklarını bir kez daha hatırlatan bu kitapçığı hazırlayan Türkiye Barolar Birliği Avukat Hakları Merkezimize teşekkür ediyor, saygılarımı sunuyorum.

Av. Prof. Dr. Metin FEYZİOğLU
Türkiye Barolar Birliği Başkanı

ÖNSÖZ

İnsan hakkı kapsamında en önemli ihtiyaçlardan birisi de, adalete ulaşmak ve bu amaçla hak arama olanaklarına sahip olmaktır.

Günümüz karmaşık hukuk düzeninde hak aramak (ister devlete karşı olsun, isterse kişilere karşı) artık uzmanlık gerektiren bir hal almıştır.

Dolayısıyla hak arayanların, bu konunun uzmanı avukatlardan yardım ve destek almaları bir bakıma zorunlu olmaktadır. Kaldı ki, bir hukuk devletinde yurttaşlara hak arama olanakları sunmak ve onlara hukuk güvenliği sağlanmak, insan hakları kapsamında verilmesi gereken bir kamu hizmetidir.

Bu nedenle avukatların yaptığı iş, sorunların, “adalet ve hakkaniyete uygun olarak çözümlenmesini” sağlayan kamu hizmeti olarak nitelendirilmektedir.

Avukatlar, kamu hizmeti niteliğindeki görevlerini yerine getirirken, yanında oldukları kişilere güven vermekte, onlara, kendilerinin güvende olduklarını hissettirmektedirler.

Ancak, hak aramada rol üstlenen avukatların yaptıkları işler her zaman prosedürün gerektirdiği kolaylıkta yürümektedir.

Hukuksal gerekleri içine sindirememiş bir kısım kamu görevlileri ya da bir kısım yurttaşlar, avukatlara görevlerini yerine getirirken engeller çıkartmakta, hatta bunu bazen fiziki saldırılara kadar götürmektedirler.

Yurttaşın güven kaynağı olan avukat, böyle durumlarda, kendisini korumak ve savunmak zorunda kalmakta, görevini yerine getirebilmek için yardıma gereksinim duymaktadır.

Türkiye Barolar Birliği Avukat Hakları Merkezi olarak, hak arayan avukata, meslek gereklerini yerine getirirken karşılaştığı hukuk dışı durumlarda yardımcı olmak üzere, bu el kitabı hazırlanmıştır.

Bu kitapçık, sadece teorik bir çalışma olarak değil, avukatlara yapılan saldırılarda onlara eylemli olarak yardımda bulunmuş, bu konuda yüksek deneyime sahip meslektaşımız Av. Kaya YELEK tarafından hazırlanmıştır.

Kuşkusuz, ortaya çıkacak ihtiyaçlar ve gelen öneriler karşısında bu kitapçık, ileride daha da geliştirilecektir.

Biz TBB AHM olarak, hiçbir meslektaşımızın herhangi bir şekilde bir saldırıya uğramasını elbette ki arzu etmiyoruz. Ancak böyle bir olasılıkta, meslektaş dayanışmasının hayata geçirilmesini, avukatların örgütlü gücü olan baroları ve TBB'ni meslektaşlarımızın yanlarında hissetmelerini sağlayacak yol ve yöntemleri geliştirmeyi de görev sayıyoruz.

Av. Kaya Yelek'e çalışmasından dolayı teşekkür eder, kitapçığın yararlı olmasını dilerim.

Av. Başar YALTI

TBB Başkan Yardımcısı

TBB Avukat Hakları Merkezi Başkanı

İÇİNDEKİLER

Başkandan	5
Önsöz.....	9
Avukat Hakları Merkezleri Kurulmasının Yasal Dayanakları Nelerdir?	13
Avukata Karşı Görevi Sırasında Suç İşlenmesi Durumunda Avukatlığı ve Avukatı Koruyucu Yasa Hükümleri Nelerdir?.....	17
Avukatın Dosya İnceleme, Bilgi-Belge ve Delil Toplama Yetkisinin Dayanakları Nelerdir?.....	19
Avukatlık Kimliğinin Niteliği Nedir?	24
Kamu Kurumlarına Vermek İstedığınız Dilekçenin Kabul Edilme Zorunluluğu Var mıdır?	28
Adliye, Emniyet, Karakol, Cezaevi vb. Adalet ve Kolluk Birimlerinde Avukata “Yerimiz Yok” Denebilir Mi?	30
Avukatın Üzeri, Bürosu ya da Konutunda Arama Yapılmasına İlişkin Avukatlık Kanunundaki Düzenleme Nedir?	31
Avukat Bürosunun Aranması Esnasında Uygulanacak Usul Kuralları Nelerdir?	34

Avukat Büro Aramasına İlişkin Bir AİHM Kararı	39
Duruşma Hakimi Bir Avukatı Duruşmadan Çıkarabilir mi? Disiplin Cezası Verebilir mi?	41
Avukatın, Sanığa, Katlına, Tanığa, Bilirkişilere Doğrudan Soru Sorma Hakkı.....	44
Avukatlık Kanunu 35/2. Maddesinin Avukatlara Sağladığı Hak	45
Bir Avukat Hakları Merkezi Kurulurken Dikkate Alınacak Hususlar	46
Ahm Merkezlerinde Düzenlenmesi Önerilen Örnek Formlar	57
Avukat Haklarına İlişkin Uluslararası Mevzuatlar.....	61
Türkiye Barolar Birliği Meslek Kuralları.....	63

AVUKAT HAKLARI MERKEZLERİ KURULMASININ YASAL DAYANAKLARI NELERDİR?

Hak arama mesleğini yürüten biz avukatlar, görevimizi yerine getirirken yani hak ararken ironik bir şekilde hak ihlaline uğramaktayız. Son yıllarda avukatlar uğradığı hak ihlalleri öylesine çeşitlenmiş ve artmıştır ki, meslek kuruluşumuz olan barolar bu duruma çare üretmek amacıyla bünyelerinde Avukat Hakları Merkezi (komisyonu/ kurulu) kurmak zorunda kalmıştır. Koşut olarak, meslektaşına ve mesleğe yönelik saldırılara karşı koymak, çareler üretmek ve mesleki dayanışmayı sağlamak amacıyla mesleğimizin üst kuruluşu Türkiye Barolar Birliği de bünyesinde Avukat Hakları Merkezini kurmuştur.

- **Avukatlık Kanunu Madde 76 – (Değişik birinci fıkrası: 2/5/20014667/46 md.)**

Barolar; avukatlık mesleğini geliştirmek, meslek mensuplarının birbirleri ve iş sahipleri ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni sağlamak; meslek düzenini, ahlâkını, saygınlığını, hukukun üstünlüğünü, insan haklarını savunmak ve korumak, avukatların ortak ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla tüm çalışmalarını yürüten, tüzel kişiliği bulunan, çalışmalarını demokratik ilkelere göre sürdüren kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

- **Avukatlık Kanunu Madde 95:** “Yönetim kurulu, kendisine kanunen verilen görevleri yerine getirmekle yükümlü olup, baronun işlerini kovuşturur ve menfaatlerini korur.

...Yönetim kurulunun başlıca görevleri şunlardır:

1. Avukatlık onurunun ve meslek düzeninin korunmasını, mesleğin adalet amaçlarına uygun olarak bağlılık ve onurla yapılmasını sağlamak...

4. (Değişik : 2/5/2001–4667/55 md.) Meslekî ödevler hususunda baro mensuplarına yol göstermek ve onlara bilgi vermek ve meslekî görevlerin yapılıp yapılmadığını denetlemek, **mesleğe ve meslek mensuplarına yönelik hak ihlallerine karşı avukatlık mesleğini ve meslektaşlarını savunmak, bu konularda her türlü yasal ve idarî girişimde bulunmak,**”

21. Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak, korumak ve bu kavramlara işlerlik kazandırmak,

• **Avukatlık Kanunu madde 97: “Baro Başkanının görevleri şunlardır:**

6. Meslek onuru ve bağımsızlığı ile ilgili işlerde kanunlar ve meslek kurallarının gereğini her türlü organlara karşı savunmak ve bu konuda doğrudan doğruya veya dolayısıyla kendisini göreve zorlayan hususları yapmak.”

• **Avukatlık Kanunu– Madde 110 - Türkiye Barolar Birliğinin görevleri şunlardır;**

3. Baro mensuplarının genel menfaatlerini ve mesleğin ahlak, düzen ve geleneklerini korumak,

4. Türkiye barolarını ve mensuplarını birbirine tanıtarak aralarındaki meslek bağıni kuvvetlendirmek,

5. Her il merkezinde baro kurulmasına ve vatandaşlarda kendilerine ait davaları avukatlar eliyle açmanın ve savunmanın lüzum ve faydaları hakkındaki inancı yerleştirmeye çalışmak,
9. Avukatların meslekte gelişmelerini teşvik edecek ve sağlayacak her türlü tedbirleri almak,
10. Mahkeme içtihatlarının sistemli bir surette toplanması ve yayınlanması için Adalet Bakanlığı ve yargı mercileri ile işbirliği yapmak,
11. Kanunların avukatlara tanıdığı hakların gerçekleştirilmesine ve yüklediği görevlerin tam ve şerefli bir şekilde yerine getirilmesine çalışmak,
12. Baro mensuplarının ilmi ve mesleki seviyelerini yükseltmek için kitaplık açmak, dergi çıkarmak, konferanslar düzenlemek, telif ve tercüme eserler meydana getirilmesini teşvik etmek,
13. Mesleğin daha cazip bir hale getirilmesi ve bu konuda yazılı amaçlara erişilebilmesi için düşünülecek çare ve tedbirleri görüşmek üzere zaman zaman toplantılar düzenlemek,
17. Hukukun üstünlüğünü ve insan haklarını savunmak ve korumak, bu kavramlara işlerlik kazandırmak,

AVUKATA KARŞI GÖREVİ SIRASINDA SUÇ İŞLENMESİ DURUMUNDA AVUKATLIĞI VE AVUKATI KORUYUCU YASA HÜKÜMLERİ NELERDİR?

- **Avukatlık Kanunu Madde 1:** “Avukatlık, kamu hizmeti ve serbest bir meslektir.

(Değişik : 2/5/2001–4667/1 md.) Avukat, yargının kurucu unsurlarından olan bağımsız savunmayı serbestçe temsil eder.”

- **Avukatlık Kanunu madde 57:** “Görev sırasında veya yaptığı görevden dolayı avukata karşı işlenen suçlar hakkında, bu suçların hakimlere karşı işlenmesine ilişkin hükümler uygulanır.”
- **TCK Madde 6/1/d:** “Ceza kanunlarının uygulanmasında;... **Yargı görevi yapan deyiminden;** yüksek mahkemeler ve adlî, idarî ve askerî mahkemeler üye ve hâkimleri ile Cumhuriyet savcısı ve **avukatlar...** anlaşılır.”
- **TCK Madde 265:** “(1) Kamu görevlisine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla, cebir veya tehdit kullanan kişi, altı aydan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Suçun yargı görevi yapan kişilere karşı işlenmesi halinde, iki yıldan dört yıla kadar hapis cezasına hükmolunur.”

- **TCK Madde 277:** “(1) Bir davanın taraflarından birinin veya bir kaçının veya sanıkların veya davaya katılanların, mağdurların leh veya aleyhinde, **yargı görevi yapanlara** emir veren veya baskı yapan veya nüfuz icra eden veya her ne suretle olursa olsun adı geçenleri hukuka aykırı olarak etkilemeye teşebbüs eden kimseye iki yıldan dört yıla kadar hapis cezası verilir. Teşebbüs iltimas derecesini geçmediği takdirde verilecek ceza altı aydan iki yıla kadardır.”

- **TCK Madde 86:** “...(3) Kasten yaralama suçunun;
  - a) .....
  - b) .....
  - c) Kişinin yerine getirdiği kamu görevi nedeniyle,
  - d) .....
  - e) ....., verilecek ceza yarı oranında artırılır.”

AVUKATIN DOSYA İNCELEME, BİLGİ-BELGE ve DELİL TOPLAMA YETKİSİNİN DAYANAKLARI NELERDİR?

- **Avukatlık Kanunu Madde 2:** “...(Değişik : 2/5/2001–4667/2 md.) Yargı organları, emniyet makamları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüsleri, özel ve kamuya ait bankalar, noterler, sigorta şirketleri ve vakıflar avukatlara görevlerinin yerine getirilmesinde yardımcı olmak zorundadır. Kanunlarındaki özel hükümler saklı kalmak kaydıyla (Tapu k. 5549 s. K. gibi), bu kurumlar avukatın gerek duyduğu bilgi ve belgeleri incelemesine sunmakla yükümlüdür. Bu belgelerden örnek alınması vekâletname ibrazına bağlıdır. Derdest davalarda müzekkereler duruşma günü beklenmeksizin mahkemenen alınabilir.”
- **Avukatlık Kanunu madde 46:** “Avukat, işlerini kendi sorumluluğu altındaki stajyeri veya yanında çalışan sekreteri eliyle de takip ettirebilir, fotokopi veya benzeri yollarla örnek alabilir. Avukatın onanmasını istemediği örnekler harca tâbi değildir..., **Avukat veya stajyer, vekâletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını inceleyebilir. Bu inceleme isteğinin ilgililerce yerine getirilmesi zorunludur. Vekâletname ibraz etmeyen avukata dosyadaki kâğıt veya belgelerin örneği veya fotokopisi verilmez.**”
- **Avukatlık Kanunu madde 35:** “...Kanun işlerinde ve hukuki meselelerde mütalaa vermek, mahkeme, hakem veya yargı yetkisini haiz bulunan diğer organlar huzurunda gerçek ve tüzel kişilere ait hakları

dava etmek ve savunmak, adli işlemleri takip etmek, bu işlere ait bütün evrakı düzenlemek, yalnız baroda yazılı avukatlara aittir..., Baroda yazılı avukatlar birinci fıkradakiler dışında kalan resmi dairelerdeki bütün işleri de takip edebilirler.”

- **CMK Madde 153: “(1) Müdafî, soruşturma evresinde dosya içeriğini inceleyebilir ve istediği belgelerin bir örneğini harçsız olarak alabilir.**

(2) Müdafîin dosya içeriğini inceleme veya belgelerden örnek alma yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise Cumhuriyet savcısının istemi üzerine hâkim kararıyla kısıtlanabilir. Bu karar ancak aşağıda sayılan suçlara ilişkin yürütülen soruşturmalarda verilebilir:

a) 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda yer alan;

1. Kasten öldürme (madde 81, 82, 83),
2. Cinsel saldırı (birinci fıkra hariç, md. 102),
3. Çocukların cinsel istismarı (madde 103),
4. Uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti (madde 188),
5. Suç işlemek amacıyla örgüt kurma (md 220),
6. Devletin Güvenliğine Karşı Suçlar (madde 302, 303, 304, 307, 308),
7. Anayasal Düzene ve Bu Düzenin İşleyişine Karşı Suçlar (madde 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316),

8. Devlet Sırlarına Karşı Suçlar ve Casusluk (madde 326, 327, 328, 329, 330, 331, 333, 334, 335, 336, 337).
- b) 10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan silah kaçakçılığı (madde 12) suçları.
- c) 19/10/2005 tarihli ve 5411 sayılı Bankacılık Kanununun 160 ıncı maddesinde tanımlanan zimmet suçu.
- d) 21/3/2007 tarihli ve 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan suçlar.
- (3) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında, ikinci fıkra hükmü uygulanmaz.
- (4) Müdafî, iddianamenin mahkeme tarafından kabul edildiği tarihten itibaren dosya içeriğini ve muhafaza altına alınmış delilleri inceleyebilir; **bütün tutanak ve belgelerin örneklerini harçsız olarak alabilir.**
- (5) Bu maddenin içerdiği haklardan suçtan zarar görenin vekili de yararlanır.
- **CMK madde 157: Kanunun başka hüküm koyduğu hâller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek koşuluyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.**

- **CUMHURİYET BAŞSAVCILIKLARI İLE ADLİ YARGI İLK DERECE CEZA MAHKEMELERİ KALEM HİZMETLERİNİN YÜRÜTÜLMESİNE DAİR YÖNETMELİK**

Madde 54: Soruşturma evrakının incelenmesi ve örnek alınması;

- (1) Kanunun başka hüküm koyduğu haller saklı kalmak ve savunma haklarına zarar vermemek şartıyla soruşturma evresindeki usul işlemleri gizlidir.
- (2) Şüpheli ve **müdafii** soruşturma evresinde **dosya içeriğini inceleyebilir** ve istediği belgelerin bir örneğini fiziki ya da elektronik ortamda harçsız olarak alabilir.
- (3) Şüpheli ve müdafinin dosya içeriğini incelemesi veya belgelerden örnek almasına ilişkin yetkisi, soruşturmanın amacını tehlikeye düşürebilecek ise **Cumhuriyet savcısının istemi ve ilgili hakimın kararıyla kısıtlanabilir.**
- (4) Yakalanan kişinin veya şüphelinin ifadesini içeren tutanak ile bilirkişi raporları ve adı geçenlerin hazır bulunmaya yetkili oldukları diğer adli işlemlere ilişkin tutanaklar hakkında üçüncü fıkra hükmü uygulanmaz.
- (5) Bu maddenin içerdiği haklardan **mağdur, şikayetçi, suçtan zarar gören ve vekilleri** de yararlanır.
- (6) İncelemenin yapıldığına ya da belge örneği alındığına dair düzenlenen dosya inceleme veya belge

örneği alma tutanağı, dosyayı inceleyen ya da belge örneği alan ile nezaret eden görevli tarafından imzalandıktan sonra taranarak UYAP'a aktarılır.

- **HUKUK MUHAKEMELERİ KANUNU YÖNETMELİĞİ
MADDE 42:**

Dosyaların incelenmesi ve örnek alma

Madde 42 - (2) Avukatlar ve stajyerler, vekaletname olmaksızın dava ve takip dosyalarını zabıt katibinin gözetiminde her zaman inceleyebilirler. İncelemenin yapıldığına dair düzenlenen dosya inceleme tutanağı avukat veya avukat stajyeri ile zabıt katibi tarafından imzalanarak dosyasında saklanır.

(3) Davacı, davalı, fer'i müdahil ve **vekilleri** dava dosyasındaki veya elektronik ortamdaki bütün tutanak ve belgelerin onaysız fotokopi ya da çıktısını harçsız olarak alabilirler. **Avukatların belge örneği alabilmele-ri için vekaletnamelerinin bulunması zorunludur.**

(4) Gizli olarak saklanmasına karar verilen belge ve tutanakların incelenmesi hakimin açık iznine bağlıdır.

(5) **Taraf vekilleri** UYAP Avukat Bilgi Sistemi vasıtasıyla dava dosyalarını inceleyebilir ve örnek alabilirler.

AVUKATLIK KİMLİĞİNİN NİTELİĞİ NEDİR?¹

Avukatlık Kanunu (madde:9)n kimliğimizin resmi kimlik niteliğinde olduğunu resmi ve özel kuruluşlarca kabul edilmesini hüküm altına almıştır. Hal böyle iken Avukatlık kimliğinin kabul edilmemesi yönünde bir dirençle karşılaşmaktayız. Özellikle Bankalarda ve PTT şubelerinde Avukat Kimliğini kabul etmeme direnci devam etmekte ve aşağıdaki yasal düzenleme neden gösterilmektedir.

MADDE 9 - ... Ruhsatnameler ve avukat kimlikleri Türkiye Barolar Birliği tarafından tek tip olarak bastırılır ve düzenlenir. .... Avukat kimlikleri, tüm resmî ve özel kuruluşlar tarafından kabul edilecek resmî kimlik hükmündedir.

5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun.

Kimlik tespiti

MADDE 3 - (1) Yükümlüler, kendileri nezdinde yapılan veya aracılık ettikleri işlemlerde işlem yapılmadan önce, işlem yapanlar ile nam veya hesaplarına işlem yapılanların kimliklerini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespitine esas belge nevilerini belirlemeye Bakanlık yetkili olup, kimlik tespitini gerektiren

---

¹ Av. Kaya Yelek, Barobirlik Dergisi, 2015, Sayı 19, s. 28.

işlem türleri, bunların parasal sınırları ve konuyla ilgili diğer usûl ve esaslar yönetmelikle belirlenir.

Bakanlığın yasadan aldığı bu yetkiyle çıkardığı yönetmeliğin “Kabul Tarihi:10.12.2007 RGT:09.01.2008 - RG No:26751 Suç Gelirlerinin Aklanmasının Ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik”

Kimlik tespiti

MADDE 5 - (1) Yükümlüler;

- a) Sürekli iş ilişkisi tesisinde tutar gözetmeksizin,
- b) İşlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı yirmibin TL veya üzerinde olduğunda,
- c) Elektronik transferlerde işlem tutarı ya da birbiriyle bağlantılı birden fazla işlemin toplam tutarı ikibin TL veya üzerinde olduğunda,
- d) Şüpheli işlem bildirimini gerektiren durumlarda tutar gözetmeksizin,
- e) Daha önce elde edilen müşteri kimlik bilgilerinin yeterliliği ve doğruluğu konusunda şüphe olduğunda tutar gözetmeksizin, kimliğe ilişkin bilgileri almak ve bu bilgilerin doğruluğunu teyit etmek suretiyle müşterilerinin ve müşterileri adına veya hesabına hareket edenlerin kimliğini tespit etmek zorundadır.

(2) Kimlik tespiti, iş ilişkisi tesisinden veya işlem yapılmadan önce tamamlanır.

Gerçek kişilerde kimlik tespiti

MADDE 6 – (1) Gerçek kişilerin kimlik tespitinde; ilgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, uyruğu, kimlik belgesinin türü ve numarası, adresi ve imza örneği, varsa telefon numarası, faks numarası, elektronik posta adresi, iş ve mesleğine ilişkin bilgiler ile Türk vatandaşları için bu bilgilere ilave olarak anne, baba adı ve T.C. kimlik numarası alınır.

(2) İlgilinin adı, soyadı, doğum yeri ve tarihi, anne ve baba adı, uyruğu ve kimlik belgesinin türü ve numarasına ilişkin bilgilerin doğruluğu;

**a) Türk uyruklular için T.C. nüfus cüzdanı, T.C. sü-
rücü belgesi veya pasaport,**

**b) Türk uyruklu olmayanlar için pasaport, ikamet
belgesi veya Bakanlıkça uygun görülen kimlik belgesi,**
üzerinden teyit edilir.

Görüldüğü üzere yönetmelik Avukatlık kimliğini saymamıştır ancak 4.ncü maddede avukatları kanunun uygulanmasında yükümlü tutmuştur.

**MADDE 4 - (1) Kanunun uygulanmasında yüküm-
lü, aşağıda sayılanlar ile bunların şube, acente, tem-
silci ve ticari vekilleri ile benzeri bağlı birimleridir:**

ş) Savunma hakkı bakımından diğer kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydıyla 1136 sayılı Avukatlık Kanununun 35 inci maddesinin ikinci fıkrası kapsamında ki işlerden taşınmaz alım satımı, şirket, vakıf ve dernek kurulması, idaresi ve devredilmesi gibi işlerle sınırlı olmak üzere serbest avukatlar.

NOT: *Atf yapılan Av. K. 35/2.nci madde “Baroda yazılı avukatlar birinci fıkradakiler dışında kalan resmi dairelerdeki bütün işleri de takip edebilirler.”*

KAMU KURUMLARINA VERMEK İSTEDİĞİNİZ DİLEKÇENİN KABUL EDİLME ZORUNLULUĞU VAR MIDIR?

ANAYASANIN DİLEKÇE, BİLGİ EDİNME HAKKINI HÜKÜM ALTINA ALAN MADDESİ

- **Madde 74 /1:** Vatandaşlar ve karşılıklılık esası gözetilmek kaydıyla Türkiye’de ikamet eden yabancılar kendileriyle veya kamu ile ilgili dilek ve şikayetleri hakkında, yetkili makamlara ve Türkiye Büyük Millet Meclisine yazı ile başvurma hakkına sahiptir.

TÜRK CEZA KANUNUNDAKİ DÜZENLEME;

- **TCK Madde 121:** “(1) Kişinin belli bir hakkı kullanmak için yetkili kamu makamlarına verdiği dilekçenin hukukî bir neden olmaksızın kabul edilmemesi hâlinde, fail hakkında altı aya kadar hapis cezasına hükmolunur.”

AVUKATIN GÖZALTINDAKİ MÜVEKKİLİ İLE GÖRÜŞMESİNİN YASAL DAYANAĞI NEDİR? ENGELLENEBİLİR Mİ?

Uygulamada özellikle kollukta ifade alınmaya başlanmadan müdafii- şüpheli görüşmesi yaptırılıp tutanak düzenlenmekte, ifade alınmaya başlandıktan sonra müdafii olarak avukatın ifadeye müdahale etmesine, müvekkiline yardım etmesine izin verilmemektedir. Bu yaygın ama hatalı bir uygulamadır. Biz avukatlar CMK 149 ve 154 maddeleri uyarınca ifade ve sorgunun

her aşamasında müvekkilimize hukuki yardımda bulunuruz, gerekirse ifadeyi kesip müvekkilimizle kimsenin duyamayacağı şekilde görüşür yeniden ifadeye döneriz, susma hakkını kullandırabiliriz. Bütün bunlar için vekaletname de gerekmez.

- **CMK Madde 149: “(1) Şüpheli veya sanık, soruşturma ve kovuşturmanın her aşamasında bir veya birden fazla müdafinin yardımından yararlanabilir; kanunî temsilcisi varsa, o da şüpheliye veya sanığa müdafii seçebilir.**

(2) Soruşturma evresinde, ifade almada en çok üç avukat hazır bulunabilir.

(3) Soruşturma ve kovuşturma evrelerinin her aşamasında avukatın, şüpheli veya sanıkla görüşme, ifade alma veya sorgu süresince yanında olma ve hukuki yardımda bulunma hakkı engellenemez, kısıtlanamaz.

- **CMK Madde 154: “(1) Şüpheli veya sanık, vekâletname aranmaksızın müdafii ile her zaman ve konuşulanları başkalarının duyamayacağı bir ortamda görüşebilir. Bu kişilerin müdafii ile yazışmaları denetime tâbi tutulamaz.”**
- **CMK 149/3 ve 154 ncü maddelere birlikte ileri sürülerek bazı mahkemelerde özellikle “Avukat “ yargılamaların da kovuşturma aşamasında sanığın müdafileri yanında oturtulması sağlanmıştır. Meslektaşlarımızca benzer taleplerin ısrarla ileri sürülmesi Ceza Adalet sistemine biz avukatların getireceği ileri bir adım olacaktır.**

**ADLİYE, EMNİYET, KARAKOL, CEZAEVİ vb.
ADALET VE KOLLUK BİRİMLERİNDE AVUKATA
“YERİMİZ YOK” DENEİLİR Mİ?**

- **Avukatlık Kanunu madde 50:**

“Baroya ve avukatlara ayrılacak yer:”

“Her adalet dairesinde, bölgesinde bulunduğu baro için, her mahkeme salonunda ve icra dairesinde ise avukatlar için ihtiyaca yetecek nitelikte yer ayrılması zorunludur.

(Ek: 2/5/2001 - 4667/34 md.) Ayrıca her cezaevinde ve kolluk biriminde mesleğin onuruna ve önemine uygun bir görüşme yeri ayrılır. Bu yerlerin bakım ve onarımı ilgisine göre Adalet ve İçişleri Bakanlıklarınca yaptırılır.”

AVUKATIN ÜZERİ, BÜROSU YA DA KONUTUNDA ARAMA YAPILMASINA İLİŞKİN AVUKATLIK KANUNUNDAKİ DÜZENLEME NEDİR?

Bilindiği gibi yargının kurucu unsuru olan biz avukatların bürosunun aranması bir yandan maddi gerçeği ortaya çıkarmayı amaçlarken bir yandan da savunma hakkını zedeleyerek aynı zamanda avukat-müvekkil gizliliğini deşifre etme, sır saklama yükümlülüğüne uymama sorunsalına sahiptir. Sır saklama mesleğimizin temel kurallarından olup aynı zamanda yaptırıma tabidir. Bu bakımdan avukat bürolarının aranmasına gerek Ceza Muhakemesi Kanunu (CMK m 130) gerekse 1136 sayılı Avukatlık kanunu (Av. K. m 58) özel koşullar getirmektedir. Zira avukat bürolarının aranması savunma hakkının zedelenmesine ve yargının dolaylı olarak sarsılmasına yol açmaktadır. Bu bakımdan avukat bürolarının aranmasına karşı öngörülen haklar gerçek anlamda etkin olmalıdır. Barolarımız son yıllarda kanunun verdiği yükümlülüğü Avukat Hakları Merkezleri aracılığıyla yerine getirdiğinden bu konunun özellikle AHM' ler de görev yapan meslektaşlarca bilinmesini zorunlu kılmaktadır.

- **Avukatlık Kanunu Madde 58:** “Avukatların avukatlık veya Türkiye Barolar Birliği ya da baroların organlarındaki görevlerinden doğan veya görev sırasında işledikleri suçlardan dolayı haklarında soruşturma, Adalet Bakanlığının vereceği izin üzerine, suçun işlendiği yer Cumhuriyet savcısı tarafından yapılır. **Avukat yazıhaneleri ve konutları**

ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısı denetiminde ve baro temsilcisinin katılımı ile aranabilir. Ağır ceza mahkemesinin görev alanına giren bir suçtan dolayı suçüstü hali dışında avukatın üzeri aranamaz.”

- **TCK Madde 120:** “Hukuka aykırı olarak bir kimse- nin üstünü veya eşyasını arayan kamu görevlisine 3 aydan 1 yıla kadar hapis cezası verilir.”
- **Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Madde 86 (3):** “Kurum görevlileri ve dış güven- lik görevlileri dahil olmak üzere, sıfat ve görevi ne olursa olsun, ceza infaz kurumlarına girenler duyarlı kapıdan geçmek zorundadır. Bu kişilerin üstleri metal detektörle aranır; eşyaları x-ray cihazından veya benzeri güvenlik sistemlerinden geçirilir, ayrıca şüphe hâlinde elle aranır. Bu cihazların bulun- madığı yerlerde arama ve kontrol elle yapılır. Ancak milletvekilleri, mülkî amirler, hâkim, Cumhuriyet savcıları ve bu sınıftan sayılanlar, **avukatlar**, noter- ler, ceza infaz kurumları ve tutukevleri kontrolör- leri, izleme kurulu başkan ve üyeleri, uluslararası sözleşmelerle yetkileri tanınmış kişi ve kuruluşla- rın temsilcileri, ceza infaz kurumu ve tutukevi ko- ruma birlik komutanı ile kurum müdürünün üstleri ağır cezayı gerektiren suçüstü hâlleri dışında **elle aranamaz**. Duyarlı kapı cihazının ikazının sürmesi hâlinde bu kişiler ancak, elle aramayı kabul ettik- leri takdirde kuruma girebilirler. Ziyaret yerleri de ziyaret öncesi ve bitiminde aranır.”

- **Ceza Ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun Madde 86 (4):** “Ceza infaz kurumlarına giren avukatlarca savunmaya ilişkin olduğu yazılı olarak beyan edilen belge ve dosyalar incelemeye tâbi tutulmaz.”

AVUKAT BÜROSUNUN ARANMASI ESNASINDA UYGULANACAK USUL KURALLARI NELERDİR?

Avukatın görevinden doğan veya görevi sırasında işlediği iddia olunan suçla sınırlı değildir. Avukatın görevinden doğan veya görevi sırasında işlediği iddia olunan suç olmasa bile, savunma makamını temsil eden avukatın bürosunun ve büro olarak da kullandığı evinin prensip olarak dokunulmazlığı vardır. Bu dokunulmazlığın ihlali ve avukat bürolarında arama yapılabilmesinin usulü, sıkı şekil şartlarına bağlı tutularak CMK m.130'da düzenlenmiştir. Hangi gerekçe ile olursa olsun avukatın bürosu, ancak CMK m.130'da öngörülen prosedür uyarınca aranabilir, elkoyma ve postada elkoyma tedbirleri tatbik edilebilir.

- **CMK Madde 130: “(1) Avukat büroları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet savcısının denetiminde aranabilir. Baro başkanı veya onu temsil eden bir avukat aramada hazır bulundurulur.**

(2) Arama sonucu el konulmasına karar verilen şeyler bakımından bürosunda arama yapılan avukat, baro başkanı veya onu temsil eden avukat, bunların avukat ile müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu öne sürerek karşı koyduğunda, bu şey ayrı bir zarf veya paket içerisine konularak hazır bulunanlarca mühürlenir ve bu konuda gerekli kararı vermesi, soruşturma evresinde sulh ceza hâkiminden, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemeden istenir. Yet-

kili hâkim el konulan şeyin avukatla müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu saptadığında, el konulan şey derhâl avukata iade edilir ve yapılan işlemi belirten tutanaklar ortadan kaldırılır. Bu fıkrada öngörülen kararlar, yirmi dört saat içinde verilir.

(3) Postada el koyma durumunda bürosunda arama yapılan avukat veya baro başkanı veya onu temsil eden avukatın karşı koyması üzerine ikinci fıkrada belirtilen usuller uygulanır.”

• **Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği Madde 13:**

“Cumhuriyet Savcısı hazırlanmaksızın avukat bürolarında arama yapılamaz.

Avukat büroları ancak mahkeme kararı ile ve kararda belirtilen olayla ilgili olarak Cumhuriyet Savcısının denetiminde aranabilir. Baro başkanı veya onu temsil eden bir avukat aramada hazır bulundurulur.

Arama sonucu el konulmasına karar verilen şeyler bakımından bürosunda arama yapılan avukat, baro başkanı veya onu temsil eden avukat, bunların avukat ile müvekkili arasındaki meslekî ilişkiye ait olduğunu öne sürerek karşı koyduğunda, bu şey ayrı bir zarf veya paket içerisine konularak hazır bulunanlarca mühürlenir ve bu konuda gerekli kararı vermesi, soruşturma evresinde sulh ceza hâkiminden, kovuşturma evresinde hâkim veya mahkemeden istenir. Yetkili hâkim el konulan şeyin avukatla müvekkili arasında meslekî ilişkiye ait olduğunu tespit ettiğinde, el konulan şey derhâl avukata iade edilir ve yapılan işlemi belirten tuta-

naklar ortadan kaldırılır. Bu fıkrada öngörülen kararlar yirmi dört saat içinde verilir.

Postada el koyma durumunda bürosunda arama yapılan avukat veya baro başkanı veya onu temsil eden avukatın karşı koyması üzerine üçüncü fıkrada belirtilen usuller uygulanır.”

- **CMK Madde 116:** “(1) Yakalanabileceği veya suç delillerinin elde edilebileceği hususunda makul şüphe varsa; şüphelinin veya sanığın üstü, eşyası, konutu, işyeri veya ona ait diğer yerler aranabilir.”
- **CMK Madde 119:** “(2) Arama karar veya emrinde;
  - a) Aramanın nedenini oluşturan fiil,
  - b) **Aranılacak kişi**, aramanın yapılacağı konut veya diğer yerin adresi ya da eşya,
  - c) Karar veya emrin geçerli olacağı zaman süresi, Açıkça gösterilir.(3) Arama tutanağına işlemi yapanların açık kimlikleri yazılır.”
- **CMK Madde 121:** “(1) Aramanın sonunda hakkında arama işlemi uygulanan kimseye istemi üzerine aramanın 116 ve 117 nci maddelere göre yapıldığını ve 116 ncı maddede gösterilen durumda soruşturma veya kovuşturma konusu fiilin niteliğini belirten bir belge ve istemi üzerine elkonulan veya koruma altına alınan eşyanın listesini içeren bir defter ve eğer şüphelyi haklı kılan bir şey elde edilmemiş ise bunu belirten bir belge verilir.

Birinci fıkrada belirtilen belgelerde, hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin, elkonulan eşyanın mülkiyetine ilişkin görüş ve iddialarına da yer verilir.

Koruma altına alınan veya elkonulan eşyanın tam bir defteri yapılır ve bu eşya resmî mühürle mühürlenir veya bir işaret konulur.”

ARAMA ESNASINDA ELE GEÇİRİLEN BELGELERİ KOLLUK İNCELEYEBİLİR Mİ?

- **CMK Madde 122 “(1) Hakkında arama işlemi uygulanan kimsenin belge veya kâğıtlarını inceleme yetkisi, Cumhuriyet Savcısı ve hâkime aittir.**

Belge ve kâğıtların zilyedi veya temsilcisi kendi mühürünü de koyabilir veya imzasını atabilir. İleride mühürün kaldırılmasına ve kâğıtların incelenmesine karar verildiğinde bu işlemin yapılmasında hazır bulunmak üzere, zilyedi veya temsilcisi ya da müdafii veya vekili çağrılır; çağrıya uyulmadığında gerekli işlem yapılır.

İnceleme sonucu soruşturma veya kovuşturma konusu suça ilişkin olmadığı anlaşılan belge veya kâğıtlar ilgisine geri verilir.”

BİLGİSAYAR ÜZERİNDE ARAMA YAPILMASINDA UYULACAK USULLER NELERDİR?

- **CMK Madde 134: “(1) Bir suç dolayısıyla yapılan soruşturmada, *somut delillere dayalı kuvvetli şüphe sebeplerinin varlığı ve*, başka surette delil elde etme imkânının bulunmaması halinde, Cumhuriyet**

savcısının istemi üzerine şüphelinin kullandığı bilgisayar ve bilgisayar programları ile bilgisayar kütüklerinde arama yapılmasına, bilgisayar kayıtlarından kopya çıkarılmasına, bu kayıtların çözülerek metin hâline getirilmesine hâkim tarafından karar verilir.

Bilgisayar, bilgisayar programları ve bilgisayar kütüklerine şifrenin çözülememesinden dolayı girilememesi veya gizlenmiş bilgilere ulaşamaması halinde çözümlenmesi ve gerekli kopyaların alınabilmesi için, bu araç ve gereçlere el konulabilir. Şifrenin çözülmesinin yapılması ve gerekli kopyaların alınması halinde, el konulan cihazlar gecikme olmaksızın iade edilir.

(3) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine el koyma işlemi sırasında, sistemdeki bütün verilerin yedeklenmesi yapılır.

(4) Üçüncü fıkraya göre alınan bu yedekten bir kopya çıkarılarak şüpheliye veya vekiline verilir ve bu husus tutanağa geçirilerek imza altına alınır.*(NOT : İstem aranmayacak)*

(5) Bilgisayar veya bilgisayar kütüklerine el koymaksızın da, sistemdeki verilerin tamamının veya bir kısmının kopyası alınabilir. Kopyası alınan veriler kâğıda yazdırılarak, bu husus tutanağa kaydedilir ve ilgililer tarafından imza altına alınır.”

AVUKAT BÜRO ARAMASINA İLİŞKİN BİR AİHM KARARI

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), 16.12.1992 tarihli Niemietz–Almanya kararında: bir avukatın ofisi ile ilgili verilen arama kararının genişliğini, bu karardan hareketle yapılan keyfi uygulamayı, avukatlık bürosunun aranması sırasında bağımsız bir gözlemcinin bulunmamasını, bir an için gözlemci bulunsa dahi yapılan aramanın kapsamını ve avukatlık mesleğinin gizliliğine tecavüz edecek şekilde orantısız uygulanmasını, bunun adaletin dağıtılması üzerinde doğuracağı olumsuz sonuçların dürüst yargılanma hakkını zedelemesini hukuka aykırı bulmuş ve başvurucunun talebi ile sınırlı olarak ofisinde arama yapılan avukatın özel yaşamına konutuna ve haberleşmesine saygı hakkının ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

Kararın ilgili bölümü şöyledir;

“Müdahalenin demokratik bir toplumda gerekliliği konusuna gelince; arama kararını veren Mahkemenin gösterdiği gerekçeler izlenen meşru amaçla ilgilidir. Ancak arama kararında, hiçbir sınırlama getirilmeyerek, suçun konusu olan mektup sahibinin kimliğini ortaya çıkarabilecek her türlü belgenin aranması ve bunlara elkonulması gibi geniş terimlere yer verilmiştir. Bu durum, bir avukatın bürosunun aranması sırasında bağımsız gözlemcinin bulunması yönünde güvence de getirmeyen Alman Hukuku bakımından özel önem taşımaktadır. Daha da önemlisi, olayda incelenen belgeler dikkate alındığın-

da, yapılan aramanın mesleki gizliliğe tecavüz edecek şekilde orantısız olduğu görülmektedir. Aranılan kişi avukat olduğunda, mesleki gizliliğe tecavüz edilmesi, adaletin gerektiği şekilde dağıtılması üzerinde olumsuz sonuçlar oluşturarak, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi'nin 6. maddesinde güvence altına alınan hakları da ihlal edebilir. Ayrıca bu durum, başvurucunun mesleki itibarını da etkiler. Somut olayda, demokratik bir toplumda gerekli olmayan müdahale sebebiyle özel yaşama saygı hakkının, konuta saygı hakkının ve haberleşmeye saygı hakkının ihlali sonucuna varılmalıdır”.

DURUŞMA HAKİMİ BİR AVUKATI DURUŞMADAN ÇIKARABİLİR Mİ? DİŐİPLİN CEZASI VEREBİLİR Mİ?

Ceza Muhakemesi Kanununa (CMK m.203) göre duruşma dzenini bozan kiŐiyi Mahkeme Başkanı veya hakimi savunma hakkının kullanılmasını engellemek koşuluyla salondan çıkarabilir. CMK 203 ' de avukat- vatandaŐ ayırımı yoktur. Ancak savunma hakkının kullanılması engellenmemelidir. Maddede belirtilen koŐulların gerçekleŐmesi halinde avukat da dahil olmak üzere duruşma dzenini bozan kişi mahkeme salonundan çıkarılabilir. Avukatlar ve çocuklar hariç disiplin hapsine konulabilir.

Hukuk Muhakemesi Kanununa (HMK m 151) göre ise: duruşma disiplinini bozan kimseyi bunu yapmaktan men eder ancak avukatları duruşma salonundan çıkaramaz. Disiplin hapsi uygulanamaz.

• CMK Madde 203

(1) Duruşmanın dzeni, mahkeme başkanı veya hâkim tarafından sağlanır.

(2) Mahkeme başkanı veya hâkim, duruşmanın dzenini bozan kişinin, savunma hakkının kullanılmasını engellemek koşuluyla salondan çıkarılmasını emreder.

(3) Kişi dŐarı çıkarılması sırasında direnç gosterir veya karıŐıklıklara neden olursa yakalanır ve hâkim veya mahkeme tarafından, avukatlar hariç, verilecek bir kararla derhâl dört gune kadar disiplin hapsine konulabilir. Ancak ocuklar hakkında disiplin hapsi uygulanmaz.

- **HMK Madde 151**

(1) Hakim, duruşmanın düzenini bozan kimseyi, bunu yapmaktan men eder ve gerekirse, avukatlar hariç, derhal duruşma salonundan çıkarılmasını emreder.

(2) Bir kimse, ihtara rağmen mahkemenin düzenini bozar veya mahkeme huzurunda uygun olmayan bir söz söylemeye veya davranışta bulunmaya devam ederse derhal yakalanır ve hakkında dört güne kadar disiplin hapsi uygulanır. Bu fıkra hükmü avukatlar hakkında uygulanmaz.

(3) Mahkemenin düzenini bozan eylem veya mahkeme huzurunda söylenen uygun olmayan söz veya davranış, ayrıca bir suç oluşturuyor ise bu durum bir tutanak ile Cumhuriyet başsavcılığına gönderilir ve gerekirse, avukatlar hariç, fiili işleyenin tutuklanmasına da karar verilir.

NOT: Kamu oyuna mal olmuş bazı davalarda avukatların 16 ve daha fazla duruşmaya katılmaması cezası verildiği sık sık basına yansımıştı. İşte bu durum 05.07.2012 RG NO: 28344 KANUN NO: 6352/105 sayılı yasa ile kaldırılmadan önce CMK m 250' e göre kurulan Özel Yetkili Mahkemeler kapsamına giren suçlarla ilgili davalarda uygulanan CMK 252. Maddeye göre gerçekleşmiştir. 16, 20 veya süresiz duruşmalara katılmama cezası alan avukatlar bu kararları AİHM' ne taşımışlardır.

- **CMK Madde 252 - Mülga (1) 250 nci** madde kapsamına giren suçlarla ilgili davalara ait duruşmalarda aşağıdaki hükümler uygulanır:

f) Mahkeme başkanı, duruşmanın düzenini bozan sanığı veya müdafii o günkü oturumun tamamına çıkmamak üzere, duruşma salonundan çıkartır. Bunların, sonra gelen oturumda da duruşmayı önemli ölçüde aksatacak davranışlara devam edecekleri anlaşılırsa ve hazır bulunmaları gerekli görülmezse, yokluklarında duruşmaya devam olunmasına mahkemece karar verilebilir. Bu karar, esasa ilişkin iddia ve savunmanın yapılmasına engel olacak biçimde uygulanamaz ve sanığın kendisini başka bir müdafii ile temsil ettirmesine izin verilir. Duruşma salonundan çıkartılan sanık veya müdafinin bundan sonraki oturumlarda da duruşmanın düzenini bozmakta ısrar etmeleri hâlinde, bir daha aynı dava ile ilgili oturumların tamamına veya bir kısmına katılmamalarına da karar verilebilir. Bu hüküm müdafii hakkında uygulandığı takdirde, durum ilgili baroya bildirilir. Bu halde de sanığın kendisini başka bir müdafii ile temsil ettirmesi için uygun bir süre verilir. Oturumların bir kısmına ya da tamamına katılmamasına karar verilen müdafii Avukatlık Kanununun 41 inci maddesinin ikinci fıkrası gereğince tayin edilmiş ise durum, kendisini tayin eden mercie de bildirilir. Duruşma salonundan çıkartılan sanık veya müdafii tekrar duruşmaya alındıklarında, yokluklarında yapılan iş ve işlemlerin esaslı noktaları kendilerine bildirilir. Sanık ya da müdafii dilerse yokluklarındaki tutanak örnekleri de kendilerine verilir.

AVUKATIN, SANIĞA, KATILANA, TANIĞA, BİLİRKİŞİLERE DOĞRUDAN SORU SORMA HAKKI

Usül yasalarımıza göre; avukat duruşma esnasında hakimin onayından geçirmeksizin hem sanığa, hem tanığa, hem de bilirkişilere doğrudan soru yöneltebilirler.

Doğrudan soru yöneltme

- **CMK Madde 201 – (1)** Cumhuriyet savcısı, müdafii veya vekil sıfatıyla duruşmaya katılan avukat; sanığa, katılana, tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağırılmış diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler.

Soru yöneltme

- **HMK MADDE 152- (1)** Duruşmaya katılan taraf vekilleri; tanıklara, bilirkişilere ve duruşmaya çağırılan diğer kişilere, duruşma disiplinine uygun olarak doğrudan soru yöneltebilirler. Taraflar ise hâkim aracılığıyla soru sorabilirler. Yöneltilen soruya itiraz edildiğinde, sorunun yöneltilmesinin gerekip gerekmediğine hâkim karar verir.

AVUKATLIK KANUNU 35/2. MADDESİNİN AVUKATLARA SAĞLADIĞI HAK

Hızla artan avukat sayısı ile koşut olarak maalesef iş alanlarımız artmamaktadır. Avukatlık kanunu yasalaşırken yasa koyucu 35/2. nci madde ile iş alanlarına ilişkin olarak yetersiz de olsa bir düzenleme yapmıştır. Ancak yetersiz olan bu düzenleme dahi yeterince uygulanmamaktadır.

Yalnız avukatların yapabileceği işler:

Madde 35/2

Dava açmaya yeteneği olan herkes kendi davasına ait evrakı düzenleyebilir, davasını bizzat açabilir ve işi ni takip edebilir. **Ancak, Türk Ticaret Kanunu'nun 272 nci maddesinde (YTTK 332 NCİ MADDE) ön görülen esas sermaye miktarının beş katı veya daha fazla esas sermayesi bulunan anonim şirketler ile üye sayısı yüz veya daha fazla olan yapı kooperatifleri sözleşmeli bir avukat bulundurmamak zorundadır.** Bu fıkra hükmüne aykırı davranan kuruluşlara Cumhuriyet savcısı tarafından sözleşmeli avukat tayin etmedikleri her ay için, sanayi sektöründe çalışan onaltı yaşından büyük işçiler için suç tarihinde yürürlükte bulunan, asgarî ücretin iki aylık brüt tutarı kadar idarî para cezası verilir.

BİR AVUKAT HAKLARI MERKEZİNİ KURULURKEN DİKKATE ALINMASI GEREKEN HUSUSLAR

- 1- AHM için Bağımsız bir bölüm tahsis edilmelidir.
- 2-AHM Çalışma Yönergesi Hazırlanmalıdır. *(aşağıdaki örnek yönergeden yararlanılabilir.)*
- 3-Aylık Nöbet Listesi yapılmalıdır.
- 4- Tahsis Edilecek odada;
  - a-Çalışma Masası ve yeterli miktarda misafir koltuğu
  - b-Bilgisayar ve Yazıcı
  - c-Numarası sadece AHM ye özgülenmiş bir telefon.
  - d-Dosya dolabı
  - e-AHM’ce kullanılacak matbu evraklar.
  - f- Kırtasiye malzemeleri bulunmalıdır.
- 5- Barolarca gerek görülen diğer unsurlar.

Örnek bir AHM Kuruluş Yönergesi

.....**BAROSU AVUKAT HAKLARI MERKEZİ YÖNERGESİ**

AMAÇ

Madde 1. Bu Yönergenin amacı Avukat Hakları Merkezi'nin kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları ile çalışma usul ve esaslarını belirlemektir.

KURULUŞ:

Madde 2. ..... Barosu Avukat Hakları Merkezi, ... Barosu Yönetim Kurulu kararı ile kurulur ve üyeleri atama yolu ile belirlenir.

TANIMLAR VE KISALTMALAR

Madde 3. Bu yönergede geçen,

..... Barosu,

Baro : ..... Barosu Yönetim Kurulu, **Yönetim Kurulu**

AHM : ..... Barosu Avukat Hakları Merkezi, **Mer-**

kez Başkanı : Avukat Hakları Merkezi Başkanı, **Başkan**

Yardımcısı : Avukat Hakları Merkezi Başkan Yardımcısı,

Yürütme Kurulu : Avukat Hakları Merkezi Yürütme Kurulu,

Sekreter: Avukat Hakları Merkezi Sekreteri,

Yazman: Avukat Hakları Merkezi Yazmanı, **Sayman**

(Gerektiği Halde): Avukat Hakları Merkezi Kurulunun

Saymanı, **Kurul Üyeleri:** Avukat Hakları Merkezi Üye-

leri, **Koordinatör Üye:** Merkezden sorumlu Baro Yöne-

tim Kurulu Üyesini ifade eder.

AHM'NİN ÇALIŞMA İLKELERİ

Madde 4. AHM; yargının bağımsızlığı, hukukun üstünlüğü ilkelerini dikkate alarak bağımsız savunma erkinin korunması ve Avukatlık mesleğine hizmet amacı doğrultusunda çalışır.

Ayrıca bu yönerge kapsamında avukatlara verilen her türlü hukuki destekte, hakların korunması, geliştirilmesi amacı doğrultusunda gerçekleştirilecek faaliyetlerde;

1. Birleşmiş Milletler tarafından 7 Eylül 1990 tarihinde kabul edilen Avukatların Rolüne İlişkin Temel ilkeler Bildirgesi (HAVANA KURALLARI)
2. Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin terasındaki Özgürlükler Hakkında 9 numaralı Tavsiye Kararı,
3. Birleşmiş Milletlerin Yargı Bağımsızlığı Temel Prensipleri,
4. 2 Ağustos 1991 tarihinde düzenlenen Uluslararası Avukatlar Birliği (UIA) genel kurulu tarafından kabul edilen Uluslararası Avukatlar Birliği MORÎELÎA Şartı
5. 27 Ekim 2002 tarihinde Sydney'de toplanan Uluslararası Avukatlar Birliği (UIA) Genel Kurulu'nca kabul edilen 21. Yüzyılda Avukatlık Meslek Kurallarına Dair TURİN ilkeleri esas alınır.

GÖREV KAPSAM

MADDE 5. AHM üyelerine yapılacak görev, avukatın yaptığı görev sırasında veya görevinden dolayı avukatlık mesleğine ve meslek mensuplarına yönelik her türlü hak ihlallerine karşı avukatlık mesleğini ve avukatları savunmak, mesleki saygınlığının korunması ve geliştirilmesine yönelik çalışmalar yapmak, bu konularda her türlü yasal ve idari girişimde bulunmak üzere Yönetim Kuruluna öneride bulunmaktır.

Her iki tarafı da avukat olan, Avukatlar arası anlaşmazlıklar ile Avukatın Disiplin Hukuku yönünden sorumluluğunu gerektiren ve avukatın aleyhine olan işlemlerde ilke olarak AHM'nin işlem yapma, görüş bildirme, disiplin duruşmalarına gözlemci tayin etme görev ve yetkisi yoktur.

GÖREVLENDİRİLMENİN YASAL DAYANAĞI

Madde 6. AHM üyelerinin göreve ilişkin yetkisinin yasal dayanağı Avukatlık Kanunu 95/4 Maddesi hükmüne göre alınmış olan Yönetim Kurulu kararıdır. Baro yönetim kurulu, baronun evrensel hukuk normlarından, avukatlık mesleği ile ilgili uluslararası belgelerden, ilkelerden, ulusal mevzuatta yer alan yasal düzenlemelerden ve Avukatlık Kanunundan doğan hak ve yetkiye dayanarak AHM'nin yapılanmasını ve çalışmasını düzenler.

AHM YÜRÜTME KURULU

Madde 7. Yürütme Kurulu (1) Başkan (1) Başkan Yardımcısı (1) Genel Sekreter (1) Sayman olmak üzere (4) kişiden oluşur

Yürütme kurulunun tüm üyeleri Yönetim Kurulu tarafından atanır, görevleri Yönetim Kurulu Kararı ile sonlandırılır.

TOPLANTI VE KARAR

Madde 8. AHM haftada en az bir kez toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Oyların eşit çıkması halinde başkanın oyu lehine karar verilir. *(Görevlendirilen Merkez Üyelerinin görevlendirme tarihini takip eden ilk toplantıya katılması ve görevlendirme konusu hakkında Merkezi bilgilendirmesi zorunludur.)*

AHM'İN GÖREVLERİ

Madde 9.

1. Avukatlık onuru ve saygınlığının korunmasına yönelik çalışmalar yapmak, projeler geliştirmek ve Yönetim Kuruluna öneri olarak sunmak
2. Avukatın görevi nedeniyle veya görevi sırasında karşılaştığı her türlü haksızlıklarda hukuki yardımda bulunmak.
3. Avukatlık mesleğinin gelişmesine ve avukat haklarının korunmasına yönelik eğitim çalışmaları yapmak üzere proje hazırlamak ve Yönetim Kuruluna öneri olarak sunmak,
4. Avukatlık Mesleği ile ilgili arşiv ve istatistiki çalışmalar yapmak,
5. Adli yıl içerisinde yaptığı çalışmaları Baro İnternet sitesinin merkeze ayrılan link üzerinden düzenli olarak yayınlanmasını sağlamak üzere Koordinatör Üyeye bilgi vermek, koordinatör üyenin oluru ile yayınlamak,
6. Avukatın mesleki faaliyetleri sırasında karşılaştığı, hukuki- fiili engel ve güçlükleri tespit etmek, bu konularda alt komisyonlar oluşturmak, bu tespitler ile çözüm önerilerini Yönetim Kuruluna Rapor halinde sunmak,
7. Uluslararası alanda avukat hakları konusundaki gelişmeleri izlemek, edinilen bilgileri raporlayarak hazırlanan önerilerle birlikte Yönetim Kuruluna sunmak,

8. Merkeze intikal eden başvuruları değerlendirerek gerekli çalışmayı yapmak, başvuru sahibini bilgilendirmek,
9. Avukatın görevi nedeniyle açtığı veya aleyhine açılan davalarda, Yönetim Kurulunun görevlendirmesi halinde duruşmaları izlemek, rapor düzenlemek ve Yönetim Kuruluna sunmak,
10. Eğitim çalışmaları için gerekli hazırlık ve organizasyonları yapmak, Baronun diğer kurulları ile ortak çalışmalar yapmak, AHM çalışmalarını meslektaşlara duyurmak yapılan çalışmalar hakkında koordinasyondan sorumlu Yönetim Kurulu Üyesini ve Yönetim Kurulunu bilgilendirmek,
11. Yönetim Kurulu tarafından verilen görevleri yerine getirmek

AHM'NİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI

Madde 10. Baro tarafından Merkeze yazılı olarak sevk edilen işler, Merkeze telefon ile doğrudan yapılan başvurular ile işin mahiyeti ve ivediliği nedeniyle doğrudan AHM'ye iletilen konularda; Merkez Başkan, Başkan Yardımcısı ya da Baronun belirlemiş olduğu görevli personelce AHM görev listesinden olayın özelliğine göre Merkez üyelerinden, bir veya birkaç avukata görevlendirme yapar. Görevlendirilen Merkez Üyesi, istemde bulunan Avukatın istemi konusunda yazılı başvurusunu alır (Form 1), konu hakkında tutanak (Form 2) tanzim eder ve/veya konu hakkındaki hukuki görüşünü içeren bir rapor düzenler.

Görevlendirilen Merkez Üyesi, istemde bulunan Avukat tarafından düzenlenen başvuru formu (Form 1) ile kendi tanzim etmiş olduğu (Form 2) tutanağı, takip eden ilk AHM toplantısında AHM Başkanlığı'na sunar.

AHM Yürütme Kurulunun incelemesinden geçen tutanak ve/veya rapor AHM toplantı gündemine alınıp görüşüldükten sonra (Form 3) e kayıt edilir ve bir üst yazı ile Baro Yönetim Kurulu'na sunulur.

Baro Yönetim Kurulu'nca olay Form 4' e kayıt edilir ve ilk Yönetim Kurulu toplantısında değerlendirilir.

AVUKAT HAKLARI MERKEZİ

Madde 11.

1. AHM, Baro Yönetim Kurulu tarafından en az ..... en çok ..... üyenin ataması ile oluşturulur. Baro Yönetim Kurulu üye sayısını arttırmaya veya azaltmaya yetkilidir.
2. AHM, Baro Yönetim Kurulu tarafından atanacak Yürütme Kurulu tarafından yönetilir. Baro Yönetim Kuruluna ve ilgili kişi, kurum ve kuruluşlara karşı Merkezi, Başkan ve/veya Başkan Yardımcıları temsil eder. Yürütme Kurulu yapılan işlemler ve alınan kararlar hakkında AHM üyelerini bilgilendirir.
3. AHM en az haftada 1 kez toplanır ve toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Bunun dışında Yürütme Kurulu, Başkan, Başkan Yardımcısı, Yürütme Kurulu Üyeleri ya da Merkez üyelerinin çağrısı üzerine her zaman toplanabilir. Baro Başkanı ve/

veya Baro Koordinatör Üyesi gerek gördüğü her toplantıya katılabilir. Toplantıya çağrı, gündem içermek koşulu ile telefon, faks, internet, elektronik posta ve her türlü iletişim aracı ile yapılabilir.

4. Mazeretsiz olarak üst üste 3 toplantıya katılmaya veya almış olduğu görevlendirmeyi takip eden ilk toplantıya katılmayan AHM üyesi ile ilgili durum Yürütme Kurulunca gereğinin takdiri için Baro Yönetimin Kuruluna bildirilir.
5. Yürütme Kurulu davetli olduğu seminer, sempozyum, panel ve sair toplantı ve davetlere AHM adına katılacak üyeleri Yönetim Kuruluna bildirir.
6. Yürütme Kurulu, görevlendirilen AHM üyesinin yapmış olduğu işlemleri her aşamada izlemek ve desteklemekle görevlidir.
7. Yürütme Kurulu gerektiğinde alt kurullar oluşturabilir ve bu alt kurullar arasında görev dağılımı yapar.
8. Yürütme Kurulu AHM üyesi avukatlar arasında eşitlik ve adil dağılım ilkesi gereğince görevlendirme yapar.

AHM YÜRÜTME KURULUNUN GÖREVLERİ

Madde 12. Yürütme Kurulu Merkez faaliyetlerinin kesintisiz işleyişini sağlamakla görevlidir.

Merkez Başkan: toplantılara başkanlık etmek, gelen işleri AHM'nin bilgisine sunmak, Başkan Yardımcıları ve Yürütme Kurulu üyeleri arasında görev dağılımı yap-

mak, Yürütme Kurulunca yapılacak görevlendirmelerin koordinasyonunu sağlamak, yapılan çalışmalar ve yapılması planlanan faaliyetler ile ilgili Koordinasyondan Sorumlu Yönetim Kurulu Üyesini bilgilendirmek, faaliyet planını Yönetim Kuruluna sunmak, AHM'nin olağan işlerinin aksamadan yürütülmesi için gerekli önlemleri almak, Merkeze iletilen şikâyet ve ihbarlarda bir veya gereği sayıda üyeyi doğrudan görevlendirmek, Yönetim Kurulu tarafından alınan kararları AHM'ye aktarmakla görevlidir.

Başkan Yardımcısı; Başkanın katılmadığı toplantılara Başkanlık yapmak, Başkanın katılmadığı faaliyetlerde Başkanın yükümlülüklerini yerine getirmek, görevlendirmelere ilişkin koordinasyonun sağlanmasında Başkan'a yardımcı olmak, Baro ile olan görevlendirme ve yazışmalar ile görevlendirmelere ilişkin yapılan başvuru ve üyelerce tutulan tutanak ve düzenlenecek raporları, Baro Yönetim Kurulunca verilen kararları takip etmek, AHM'nin tanıtımı için yapılacak iş ve işlemleri yürütmek ve bu konularda AHM üyelerini bilgilendirmekle görevlidir.

Genel Sekreter; Baro Yönetim Kurulu ve Baronun diğer Merkez, Kurul ve Komisyonları ile iletişim sağlayarak gerekli organizasyonları sağlamak, sosyal aktiviteleri ve diğer organizasyonları düzenlemekle görevlidir.

Genel Sekreter ayrıca; AHM dosyalarını düzenlemek, toplantı hazırlığı yapmak, Başkan tarafından önerilen gündemi hazırlamak ve üyelere zamanında ulaşmasını sağlamak, toplantı tutanağı oluşturmak, Baro ile yapı-

lan yazışmaları arşivleyerek saklamak, karar defterini tutmak ve imzalatmak, toplantıya katılanları tespit etmek, ve devam çizelgeleri tutmak, talep, şikayet ve önerileri kayıt altına alıp Yürütme Kuruluna sunmakla görevlidir.

Sayman; Merkezin akçalı faaliyetlerine ilişkin hesapları tutmak, yapılan görevlendirmelerle ilgili AHM üyelerine yapılan ödemelerin kayden takibini yapmak, bu konuda Yürütme Kuruluna bilgi vermekle görevlidir.

AHM ÜYELERİNİN GÖREVLERİ

Madde 13.

1. AHM'nin görevleri ve faaliyet konularına uygun şekilde hareket etmek,
2. AHM kurul toplantılarına katılmak,
3. Oluşturulan alt kurullarda görev almak,
4. Görevlendirmelerin sonucunda düzenlenen (Form 1) ve (Form 2) tutanakları, takip eden ilk toplantıda Merkez Başkanı'na sunmak ve Merkez üyelerine bilgilendirme yapmak,
5. Görevlendirme konusu ile ilgili Yönetim Kurulu'nca alınan kararları ve yapılan işlemleri takip ederek AHM'yi bilgilendirmek,
6. İvedi işlerde Merkez Başkanının vereceği görevleri yerine getirmek,
7. Görevlendirilen merkez üyesi, Baro Yönetim Kurulu'nca alınan kararları ve yapılan işlemleri takip

ederek, görevlendirme konusunun adli ve idari mercilerce soruşturma ve kovuşturma konusu edilmesi halinde, görevi son aşamasına kadar sürdürmek ve AHM Yürütme Kuruluna gecikmeksizin bilgi vermek,

8. AHM'nin etkin, disiplinli çalışması için katkıda bulunmak.

İLCE GÖREVLENDİRİLMELERİ

Madde 14. AHM üyesi bulunmayan ilçelerde AHM Başkan veya Başkan Yardımcısı tarafından bölgede bulunan bir Avukat doğrudan AHM üyesi sıfatıyla görevlendirilebilir.

YÖNERGEDE HÜKÜM BULUNMAMASI HALİ

Madde 15. Bu yönergede hüküm bulunmayan hallerde Avukatlık Kanunu, Meslek Kuralları, ... Barosu Kurul ve Komisyonların Kuruluş, Görev Ve Çalışma Usulleri Hakkında Yönerge hükümleri uygulanır.

YÜRÜTME VE YÜRÜRLÜK

Madde 16. Bu Yönerge hükümleri ..... Barosu Yönetim Kurulu tarafından yürütülür.

Bu yönerge Baro Yönetim Kurulu'nun ..... tarih ve ...../..... sayılı kararıyla ..... tarihinde yürürlüğe girmiştir.

AHM MERKEZLERİNDE DÜZENLENMESİ ÖNERİLEN ÖRNEK FORMLAR

Form 1: Sorun yaşayan ve AHM'den yardım isteyen Avukat ile göreve giden AHM görevlisince beraber olay yerinde tutulacaktır. Eğer başvuru olay yerinde olmayıp baro kalemine yapılmış ise yine aynı form düzenlenecektir.

AVUKAT HAKLARI MERKEZİ OLAY TESPİT TUTANAĞI		
Tarih/Saat	Olay Yeri	Sayfa Sayısı
BAŞVURAN BİLGİLERİ		
Adı Soyadı :	T.C. Kimlik Numarası:	
Baro ve Sicil No :	E-posta Adresi:	
Ev Adresi :	İş Adresi :	
Telefon Numarası :		
Şikayet Olunan Kişi/Kurum		
Şikayetin Konusu		

BAŞVURUCU

(İsim-İmza)

AHM GÖREVLİSİ AHM GÖREVLİSİ

(İsim-İmza) (İsim-İmza)

Form 4: Göreve giden AHM üyesince görev sonrası AHM görüşünüde yansıtarak düzenlenecek ve durum Baro Başkanlığı'na arz edilecektir.

AVUKAT HAKLARI MERKEZİ
TUTANAK

İSTEMDE BULUNAN :

BAROSU VE SİCİL NO :

TARİH VE OLAY YERİ :

GÖREVLENDİRME ŞEKLİ : A) DOĞRUDAN (Re'sen) ( )

B) OLAĞAN ( )

1. YAPILAN İŞLEMLERLE İLGİLİ AÇIKLAMALAR : Yukarıda adı belirtilen meslektaşımızın başvurusu üzerine görevlendirilmem nedeniyle aynı gün ve saat . . . . . de olay yerine geldim.

2. GÖREVLENDİRİLEN AVUKATIN ÖNERİLER

Form-3: AHM’ce tutulacak. Excel formatında defter şeklinde tüm görev ve çağrılara yapılan işlemlerin takip, kontrol ve arşivlenmesi için düşünülmüştür. Ayrıca tüm barolardan periyodik olarak bu formlar ‘TBB AHM’ ye gönderilmesi ile geniş bir arşiv olacak görevleri esnasında avukatlara karşı olumsuz tutum ve davranışlarda olan kamu görevlilerinin bilinmesini sağlayacaktır.

S. NO	EYRAK NO	BAŞVURUCU AVUKAT	GÖREVLİ AHM ÜYESİ	GÖREVLENDİRİLEN YER	ŞİKAYET OLUNANIN İSMİ	OLAYIN ÖZETİ

Form 4: Baro Başkanlıklarınca tutulması tavsiye edilen bir formdur. Zira AHM gidilen göreve ilişkin görüşünü oluştururken Baro Başkanlıklarınca yapılması istenilen hususlar olmaktadır. Örneğin; şikayetli hâkimin HSYK'ya bildirilmesi gibi işte bu gibi durumların takibi için tutulması öngörülmüştür.

S. NO	EVRAK NO	AHM RAPOR ÖZETİ	YÖNETİM KUR. YAPILAN İŞLEM	SONUÇ

AVUKAT HAKLARINA İLİŞKİN ULUSLARARASI MEVZUAT

- Avukatların Rolüne Dair Temel Prensipler (Havana Kuralları)
- Avrupa Konseyi Avukatlık Mesleğinin İcrasındaki Özgürlükler Hakkında 9 numaralı Tavsiye Kararı
- 21. Yüzyılda Avukatlık Meslek Kurallarına Dair Turin İlkeleri
- Uluslararası Avukatlar Birliğı Morelia Şartı

TÜRKİYE BAROLAR BİRLİĞİ MESLEK KURALLARI

TBB'nin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV. Genel Kurulu'nda kabul edilmiş ve 26 Ocak 1971 tarihli TBB Bülteni'nde yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

I. Genel Kurallar

1. Türk avukatları, baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin bağımsızlığı gereğine inanmışlar ve bu konuda kendilerine gerek kişi, gerek kuruluş olarak düşen görevleri başarma kararına varmışlardır.
2. Mesleki çalışmasında avukat, bağımsızlığını korur; bu bağımsızlığı zedeleyecek iş kabulünden kaçınır.
3. Avukat, mesleki çalışmasını kamunun inancını ve mesleğe güvenini sağlayacak biçimde ve işine tam bir sadakatle yürütür.
4. Avukat, mesleğin itibarını zedeleyecek her türlü tutum ve davranıştan kaçınmak zorundadır. Avukat, özel yaşantısında da buna özenmekle yükümlüdür.
5. Avukat, yazarken de, konuşurken de düşüncelerini olgun ve objektif bir biçimde açıklamalıdır. Mesleki çalışmasında avukat, hukukla ve yasalarla ilgisiz açıklamalardan kaçınmalıdır.
6. Avukat, iddia ve savunmanın hukuki yönü ile ilgilidir. Taraflar arasında anlaşmazlığın doğurduğu düşmanlıkların dışında kalmalıdır.

7. Avukat, salt ün kazandırmaya yönelik her türlü gereksiz davranıştan titizlikle kaçınmalıdır.
    - a. Avukat, yalnız adres değişikliğini, reklam niteliğini taşımayacak biçimde, ilan yoluyla duyurabilir.
    - b. Avukatın başlıklı kağıtları, kartvizitleri, büro levhaları reklam niteliği taşıyabilecek aşırılıkta olamaz.
    - c. Avukat, telefon rehberinde meslekler kısmında adres yazdırabilir. Bunun dışında farklı büyüklükte harflere ya da ilan niteliğinde yazılara yer veremez.
    - d. Ortak büro kuran avukatlar, büronun reklam aracı olmamasına, hukuk bürosu olma niteliğini yitirmemesine dikkat ederler.
  8. Avukat kendine iş sağlama niteliğindeki her davranıştan çekinir.
  9. Avukat, kanunen bulunduğu başkaca mevki ve olanaklarının mesleki çalışmalarına etkili olmamasına dikkat eder.
- Avukat, mesleki çalışması dışında kişisel anlaşmazlıklarda, avukatlık sıfatının özelliklerinden yararlanamaz.
10. Avukat, aynı dava için birbirine karşıt isteklerde bulunamaz.
  11. Avukat, Türkiye Barolar Birliği'nce kabul olunan mesleki dayanışma ve düzen gereklerine uygun davranmak zorundadır.

12. Avukat, bürosunun görevin vakarına uygun biçimde tutulmasına çaba gösterir.
13. Uzunca bir süre bürosundan uzak kalmak zorunda bulunan avukat, işlerine bakacak, müvekkillerini kabul edecek meslektaşının adını barosuna bildirir.
14. Avukat meslek kuruluşlarınca verilen görevleri, haklı sebepler dışında, kabul etmek zorundadır.
15. Mesleki çalışmasından ötürü aleyhine açılan dava layihasının bir örneğini, avukat barosuna verir. Baronun hukuki anlaşmazlıklardaki arabuluculuk teklifini kabul etmek zorundadır.
16. Avukat, kendisiyle ilgili her türlü belgeleri baroda görmek hakkını haizdir.

II. Yargı Organlarıyla ve Adli Mercilerle İlişkiler

17. Hakim ve savcılarla ilişkilerinde, avukat, hizmetin özelliklerinden gelen ölçülere uygun davranmak zorundadır. Bu ilişkilerde karşılıklı saygı esastır.
18. Avukat, daha önce hakim, savcı, hakem ya da başka resmi bir sıfatla incelediği işte görev alamaz.
19. Hakim ve savcı ile hısımlık ya da evlilikten gelen engelleri gösteren, kanun hükmünde yazılı derece dışında kalan hısımlıklar ve başkaca yakınlıklarda, avukat, meslek onuruna en uygun biçimde takdiri kullanır.

20. Avukatlar ve avukat stajyerleri, mesleğe yaraşır bir kılık ve kıyafetle¹ mahkemelerde görev yaparlar. Duruşmalara, Türkiye Barolar Birliği'nce şekli saptanmış cübbe ile ve temiz bir kıyafetle çıkarlar. Erkek avukatlar, iklim ve mevsim koşullarının el-verdiği ölçüde kravat takarlar.²
21. Avukat duruşmayı terk edemez. Ancak kişisel veya meslek onurunun zorunlu kıldığı hallerde duruşmalardan ayrılabilir. Bu durumda avukat derhal baroya bilgi verir.
22. Avukat savunma için zorunlu olmadıkça davanın uzaması sonucuna varacak isteklerden kaçınır.
23. Hakimin reddi, savcılarının ve başkaca adalet görevlilerinin reddi veya şikayet edilmesi konusunda ve genellikle konuşmalarında ve yazılarında avukat, kanunun gerektirdiği gerekçeleri amacı aşmayacak biçimde açıklar.³

Ret veya şikayet dileklerinin bir örneği de baroya verilir.

---

¹ 8 DD 12.11.2014 T. 2012 / 5257 E , 2014 8567 K. sayılı kararı ile bu maddede yer alan "başları açık" ibaresinin kaldırılmasına karar verilmiştir.

² Türkiye Barolar Birliği'nin 27-28 Mayıs 1989 tarihinde Giresun'da yapılan XX. Olağan Genel Kurul kararıyla değişik metin.

³ Danıştay İDDK 07.05.2014 T. 2011/1436 E. 2014/2028 K. Sayılı kararı ile bu kuralda hukuka uyarlılık bulunmadığı yönünde bozma kararı verilmiştir.

24. Avukat, ilerde tanık olarak dinlenecek kimselerden, istisnai olarak bazı hususları öğrenmek mecburiyetinde kalmış olursa, onları etkilemiş olma şüphesi altına düşmekten kaçınmalıdır. Avukat, tanıklara tavsiyelerde bulunamaz, ne şekilde tanıklık edecekleri veya hakim önünde nasıl hareket edecekleri hakkında talimat veremez.
25. Avukat, mahkeme kalemlerinde, icra dairelerinde ve her türlü mercilerde çalışan görevlilerle olan ilişkilerinde de meslek onuruna ve ağırbaşlılığına uygun tutum ve davranışlarını korur.

III. Meslektaşlar Arası Dayanışma ve İlişkiler

26. Hiçbir avukat, bir meslektaşının mesleki tutum ve davranışları hakkındaki düşüncelerini kamuoyuna açıklayamaz. Bu yoldaki şikayetlerin mercii yalnız barolardır.
27. Hiçbir avukat, herhangi bir meslektaşı özellikle hasım vekili meslektaşı hakkında küçük düşürücü nitelikteki kişisel görüşlerini açıkça belirtmez.

Bir avukat, başka bir avukata karşı asıl ya da vekil sıfatıyla takip edeceği davayı kendi barosuna bir yazı ile bildirir.⁴ Bu kural, bilgi verme yükümlülüğü ile bağlı olarak baroların ve Türkiye Barolar Birliği'nin üçüncü şahısların aleyhine veya üçüncü

---

⁴ Danıştay İDDK 31.03.2014 T. 2011/76 E. 2014/1397 K. Sayılı kararı ile bu kuralda hukuka uyarlılık bulunmadığı yönünde bozma kararı verilmiştir.

şahısların barolar ve TBB aleyhine açacağı davalar için de geçerlidir.⁵

Resmi ya da özel kuruluşlarda bağımlı olarak birlikte çalışan avukatlar, kadro görevleri ne olursa olsun, adalet ve eşitlik ilkelerinden ayrılmamaya ve iş dağıtımı, denetimi ve her türlü iş ilişkilerinde meslek dayanışmasına ve onuruna uymayan davranışlardan kaçınmaya özen göstermekle yükümlüdürler.⁶

28. Bir başka baro bölgesinde ilk kez bir davaya giden avukat, o yer Baro Başkanı'na nezaket ziyaretinde bulunmaya gayret eder.
29. Bir meslektaşının ölümü veya başkaca nedenlerle, Baro Başkanı'nca görevlendirilen avukat, kabul edilebilir bir neden göstermeksizin bu görevi reddedemez.
30. Mesleki çalışmada avukatlar arasında usule ilişkin işlemlerde ve dosya incelemelerinde dayanışma gereği sayılabilecek yardımlar ve kolaylıkla esirgemezler.

Duruşmaya geç kaldığı için hakkında gıyap kararı alınan avukat hemen gelmişse, diğer taraf vekilli olan avukat, gıyap kararının kaldırılmasını veya düzeltilmesini istemek zorundadır.

---

⁵ Türkiye Barolar Birliği'nin 12-13-14 Ocak 1978 tarihinde Ankara'da yapılan XI. Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

⁶ Türkiye Barolar Birliği'nin 10-11-12 Ocak 1980 tarihinde Ankara'da yapılan XIII. Genel Kurulu'nda kabul edilmiştir.

Bir başka yerdeki duruşmasına mazereti nedeniyle gidemeyen avukat, karşı taraf avukatı bir başka yerden geliyorsa, mazeretini önceden meslektaşına bildirmelidir.

Avukatlar arasında "özeldir" kaydı taşıyan yazışmalar, yazanın rızası alınmadan açıklanamaz.

31. Avukat hasım tarafın ancak avukatı ile görüşebilir. (Hasımın avukatı yok ise) avukatın hasımla teması zorunlu sınırlar içinde kalır. Hasım tarafla her temasından sonra avukat müvekkiline bilgi verir.
32. Avukat, dava türü ve usulü ne olursa olsun, mahkemeye verdiği layiha ve önemli belgelerin birer örneğini (istenmese de) karşı taraf vekili meslektaşına verir.
33. Yanına stajyer almayı kabul eden avukat, stajyerlerin iyi yetişmesi için gerekli dikkati ve ilgiyi gösterir ve olanaklarını hazırlar.

IV. İş Sahipleriyle İlişkiler

34. Avukat, müvekkiline davanın sonucu ile ilgili hukuki görüşünü açıklayabilir. Fakat bunun bir teminat olmadığını özellikle belirtir.

Avukat aynı davada, birinin savunması öbürünün savunmasına zarar verebilecek durumda olan iki kişinin birden vekaletini kabul etmez.

Bir anlaşmazlıkta taraflardan birine hukuki yardımda bulunan avukat, yararı çatışan öbür tarafın vekaletini alamaz, hiçbir hukuki yardımda bulunamaz.

Ortak büroda çalışan avukatlar da, yararları çatışan kimseleri temsil etmemek kuralı ile bağlıdır.

35. Avukat meslek sırrı ile bağlıdır.

a. Tanıklıktan çekinmede de bu ölçüyü esas tutar.

Avukat, davasını almadığı kimselerin başvurması nedeniyle öğrendiği bilgileri de sır sayar. Avukatlık sırrının tutulması süresizdir, meslekten ayrılmak bu yükümü kaldırmaz.

b. Avukat, yardımcılarının, stajyerlerinin ve çalıştırdığı kimselerin de meslek sırrına aykırı davranışlarını engelleyecek tedbirler alır.

36. Avukat, kendisine teklif edilen işi gerekçe göstermeden de reddedebilir. Takdirine esas olan nedenleri açıklamak zorunda bırakılamaz.

Avukat, zamanının ve yeteneklerinin erişemediği bir işi kabul etmez.

Avukat, davayı almaktan ve kovuşturılmaktan çekinme hakkını müvekkiline zarar vermeyecek biçimde kullanmaya dikkat edecektir.

37. İş sahibi anlaşmayı yaptığı avukattan sonra ikinci bir avukata da vekalet vermek isterse, ikinci avukat işi kabul etmeden önce, ilk vekalet verilen avukata yazıyla bilgi vermelidir.

38. Avukat kesin olarak zorunlu bulunmadıkça, müvekkili adına basına açıklamada bulunamaz. Açıklamalarda, adalete etkili olmak amacı güdülemez.

39. Avukat baktığı davada, görevini savsatarak ya da kötüye kullanarak, müvekkili zararına kendisine bir yarar sağlayamaz.
40. Avukat, işle ilgili giderleri karşılamak üzere, avans isteyebilir. Avansın işin gereğini çok aşmamasına, avanstan yapılan harcamaların müvekkile zaman zaman bildirilmesine ve işin sonunda avanstan kalan paranın müvekkile geri verilmesine dikkat edilir.
41. Müvekkil adına alınan paralar ve başkaca değerler geciktirilmeksizin müvekkile duyurulur ve verilir.
Müvekkille ilgili bir hesap varsa, uygun sürelerde durum yazıyla bildirilir.
42. Avukat, müvekkilinden meslektaşlarına yönelecek sataşmaları önlemeye çalışır; gerekirse vekillikten çekilebilir.
43. Avukat “hapis hakkı”nı alacağı ile oranlı olarak kullanabilir.
44. Adli müzaheretle görülen işler, başkaca işlere gösterilen özenle yürütülür.
45. Ücret davası açacak avukat, önce Baro Yönetim Kurulu’na bilgi verir. Bu konuda Baro Yönetim Kurulu’nun görüşünü bildirme yetkisi vardır.

V. Avukatların Barolarla ve TBB ile İlişkileri

46. Baro Başkanlığı, Baro Yönetim ve Disiplin Kurulu üyelikleri ile Türkiye Barolar Birliği Başkanlığı, Yönetim Kurulu üyeliği, Türkiye Barolar Birliği Disiplin Kurulu Başkanlığı ve üyeliği görevleri bir kişide birleşemez.

VI. Yürürlük, Uygulama Alanı

47. Yukarıdaki meslek kurallarının sürekli gelişimini sağlamak üzere barolar, Türkiye Barolar Birliği Genel Kurulu'na, gündeme ilişkin hükümlere uyma şartı ile yeni teklifler getirebilir.
48. Yukarıda yazılı meslek kuralları, Türkiye Barolar Birliği'nin 8-9 Ocak 1971 tarihli IV. Genel Kurul Toplantısı'nda kabul edilmiş ve Türkiye Barolar Birliği Bülteni'nde yayımı tarihinde yürürlüğe girmesine karar verilmiştir.